

2. Андрій Зубик «Сучасна українська діаспора в США і Канаді». *Вісник Львівського університету. Серія географічна*. 2018. Випуск 52. С.110-123.

3. 100 Best Cuisines in the World URL: <https://www.tasteatlas.com/best/cuisines> (дата звернення: 04.06.2025).

4. Рейтинг найкращих кухонь світу: на якому місці Україна URL: <https://konkurent.ua/publication/149301/rejting-naukraschih-kuhon-svitu-na-yakomu-mistsi-ukraina> (дата звернення: 04.06.2025).

5. Вікторія Козир Названо 100 найкращих кухонь світу – на якому місці Україна URL: <https://novyny.live/yizha/nazvano-100-naikrashchikh-kukhon-svitu-na-iakomu-mistsi-ukrayina-138988.html> (дата звернення: 04.06.2025).

6. Туристична галузь України б'є рекорди посеред війни: яка сума податків надійшла до бюджету? URL: <https://visitukraine.today/uk/blog/4465/ukraines-tourism-industry-is-breaking-records-in-the-middle-of-the-war-how-much-tax-has-been-paid-to-the-budget?srsltid=AfmBOorZv07Kfxct3Rtgp7q2Yt9fojSwUh4KjASbNLpTNcaRyxpW63gq#golovni-mi-draiverami-rozvitku-turizmu-v-ukrayini-stali> (дата звернення: 04.06.2025).

УДК 339.92:37.014.5:001.895

*Кернасюк Ю. В., к.е.н.
Інститут сільського господарства
Стену Національної академії аграрних наук України,
Центральноукраїнський національний технічний університет
м. Кропивницький*

ІНТЕГРАЦІЯ ОСВІТНЬОЇ, НАУКОВОЇ ТА ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

Розвиток університетів і наукових установ у сучасному світі стикається з низкою серйозних проблем і викликів, які потребують системного аналізу та обґрунтованого вирішення. Це проблеми фінансування, швидкі зміни на ринку праці, технологічні, соціальні і економічні аспекти, глобальна мобільність та цифровізація освіти. До цього переліку можна ще додати швидкий розвиток штучного інтелекту, що в найближчій перспективі розвитку може радикально трансформувати всю соціально-економічну та інноваційну систему відносин.

Державні бюджети часто обмежені, і університети змушені шукати альтернативні джерела фінансування, такі як контрактна форма навчання, гранти та господарська договірна діяльність. З іншої сторони швидкі зміни на ринку праці зумовлюють необхідність інтеграції освітньої, наукової та інноваційної діяльності. Швидкий розвиток цифрових технологій вимагає від випускників нових навичок і знань, які часто не відповідають традиційним освітнім програмам. Тому важливо адаптувати навчальні плани, щоб відповідати потребам ринку праці. Однак це може бути досить складним завданням через бюрократичні процедури та консервативні підходи до навчання. Крім того, університети стикаються з конкуренцією не лише на національному, але й на міжнародному рівні. Зростаюча мобільність студентів та викладачів створює нові можливості, але також і виклики. Потрібно розробляти нові підходи пошуку і залучення талановитих студентів, а також модернізувати якість освіти до рівня міжнародних стандартів та з урахуванням кращих світових практик навчання.

Швидкий розвиток технологій, зокрема в сфері онлайн-освіти, змінює традиційні моделі навчання. Університети повинні інтегрувати нові технології у свої програми. Але це вимагає значних інвестицій у інфраструктуру та підготовку викладачів. Крім того, існує ризик, що ці нові технології можуть замінити традиційні форми навчання, а це, в свою чергу, негативно вплине на якість освіти. Доступ до якісної освіти залишається проблемою для багатьох верств населення. Університети повинні працювати над забезпеченням інклюзивності та рівного доступу до освіти, незалежно від соціального статусу, етнічної приналежності чи географічного розташування. Це може включати стипендії, програми підтримки та інші ініціативи, спрямовані на залучення студентів з різних соціальних груп. Через адаптацію до змін, інновації та співпрацю з різними стейкхолдерами на кластерній основі університети зможуть бути актуальними та забезпечувати якісну освіту для майбутніх поколінь, а також вести дослідницьку діяльність.

Інший не менш важливий аспект полягає в тому, що на сучасному етапі розвитку інтеграція освітньої, наукової та інноваційної діяльності є надзвичайно важливою. Глобальні трансформації, такі як цифровізація, штучний інтелект, зміни клімату, соціальні та економічні виклики, вимагають нових підходів до навчання, досліджень та впровадження інновацій. Освіта повинна стати не лише процесом передачі знань, а й платформою для розвитку критичного мислення, креативності та здатності до адаптації в сучасному мінливому світі. Наукова діяльність, у свою чергу, повинна бути тісно пов'язана з освітніми програмами. Це дозволяє всім отримувати актуальні знання та навички, які відповідають вимогам сучасного ринку праці. Співпраця між університетами, науковими установами і різними секторами економіки є ключовою умовою створення інноваційних рішень, які можуть вирішити складні проблеми суспільства.

Досвід провідних країн світу свідчить про значні позитивні результати взаємодії науки і освіти. Проте безпідставне копіювання іноземних моделей та механізмів інтеграції може призвести до втрати тих досягнень, які вже є у вітчизняній освітньо-науковій сфері. Тому важливо не лише вивчати, аналізувати і порівнювати міжнародний досвід, але й враховувати можливості розвитку вже існуючих форм інтеграції в країні; впроваджувати нові прогресивні моделі інтеграції, забезпечуючи їх відповідною правовою та інституційною основою; а також підвищувати науковий потенціал [1]. Інтеграція науки, освіти та виробництва є важливим напрямом розвитку нової економіки знань, що спрямована на одержання додаткових преференцій і економічних ефектів у виробництві завдяки впровадженню наукових досягнень і передового досвіду. Це також сприятиме ефективному вирішенню завдань комплексного та своєчасного забезпечення інноваційних процесів [2]. Найкраще це можна реалізувати за рахунок розвитку інноваційних кластерів та передових наукових ініціатив [3].

Інноваційна діяльність, в свою чергу, повинна базуватися на наукових дослідженнях і освітніх програмах. Це означає, що інновації не можуть виникати в ізоляції. Вони повинні бути результатом спільної роботи науковців, викладачів та підприємців. Така інтегрована взаємодія дозволяє швидше впроваджувати нові технології та рішення, що, в свою чергу, сприяє економічному розвитку та

соціальному прогресу. В умовах глобальних цивілізаційних викликів, таких як пандемії, економічні кризи та екологічні катастрофи, важливо, щоб освітні, наукові та інноваційні системи були гнучкими та адаптивними. Це означає, що вони повинні бути готовими до змін і здатними швидко реагувати на нові виклики. Наприклад, під час пандемії COVID-19 багато університетів перейшли на дистанційне навчання, що стало можливим завдяки попереднім інвестиціям у цифрові технології. Поєднання цих трьох сфер діяльності може сприяти розвитку міждисциплінарних досліджень, які є особливо цінними для вирішення складних проблем людства. Наприклад, для боротьби зі змінами клімату потрібні знання з різних галузей, зокрема екології, кліматології економіки, соціології та інших сфер діяльності. Це потребує співпраці між фахівцями з різних наукових дисциплін.

Отже, інтеграція освітньої, наукової та інноваційної діяльності є необхідною умовою для успішного подолання глобальних трансформацій та викликів. Це вимагає зусиль з боку освітніх установ, наукових організацій та бізнесу. Лише спільними зусиллями ми зможемо створити стійке та інноваційне суспільство, здатне адаптуватися до змін і вирішувати актуальні проблеми.

Досліджуючи проблему інтеграції освітньої, наукової та інноваційної діяльності в умовах глобальних трансформацій, варто звернути увагу на кілька нових аспектів, які можуть суттєво вплинути на цю інтеграцію. По-перше, важливим є розвиток міжнародної співпраці. Пандемії, зміни клімату, економічні кризи є глобальними проблемами, які вимагають спільних та колективних зусиль на міжнародному рівні. Співпраця між університетами, науковими установами та інноваційними центрами з різних країн може призвести до обміну знаннями, ресурсами та досвідом. Це, в свою чергу, сприяє створенню глобальних мереж, які можуть швидше реагувати на виклики та впроваджувати інноваційні рішення. По-друге, слід враховувати роль соціальних інновацій. Соціальні інновації – це нові рішення, які відповідають соціальним потребам і сприяють покращенню якості життя. Вони можуть виникати на перетині освіти, науки та бізнесу. Наприклад, проекти, які сприяють розвитку місцевих громад, можуть бути реалізовані за участю студентів, науковців та підприємців. Це не лише допомагає вирішувати конкретні проблеми, але й формує у молодого покоління відповідальність і бачення майбутнього. По-третє, актуальним аспектом є використання відкритих даних і наукових практик. Ці підходи дозволяють дослідникам ділитися своїми результатами, що сприяє більш швидкому розвитку науки та інновацій. Відкриті платформи для обміну знаннями можуть стати основою для нових досліджень та проектів.

Крім того, варто звернути увагу на роль бізнесу цьому процесі. Бізнес може стати важливим партнером у кластері інтеграції освіти та науки. Співпраця між університетами, науковими установами та компаніями в рамках кластерів може призвести до створення нових навчальних програм та проведення передових досліджень, які відповідають потребам ринку праці. Це також може включати спільні дослідження та розробки, що дозволяє бізнесу отримувати доступ до нових технологій та інновацій. У підсумку, інтеграція освітньої, наукової та інноваційної діяльності є складним, але необхідним процесом, який вимагає зусиль з боку всіх учасників. Лише через спільну роботу, відкритість до нових

ідей та готовність до змін можна створити стійке та інноваційне суспільство, здатне впоратися з викликами сучасності. Це не лише завдання для окремих інститутів, але й для всього суспільства, яке прагне до прогресу та розвитку.

Список використаних джерел:

1. Хаустова В. Є., Решетняк О. І. Сучасні форми взаємодії та інтеграції освіти та науки: теорія та практика. *Ефективна економіка*. 2021. № 12. – URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=9731> (дата звернення: 03.06.2025). DOI: 10.32702/2307-2105-2021.12.12.
2. Мельник Л. Ю. Інтеграція освіти, науки та виробництва в економіці знань аграрної сфери. *Економіка АПК*. 2017. №11. С. 67-73.
3. Кернасюк Ю. В. Наукові засади формування ефективних агропродовольчих систем на основі сталого розвитку та інноваційних кластерів. Монографія. Київ: Видавництво «Наукова столиця», 2021. 172 с.

УДК 338.242

*Ковальчук Н. В., викладач
Центральноукраїнський національний технічний університет
м. Кропивницький*

ЕКОНОМІЧНА НЕСТАБІЛЬНІСТЬ РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ В УМОВАХ ВІЙНИ: ВИКЛИКИ, РИЗИКИ ТА АДАПТИВНІ СТРАТЕГІЇ

Ресторанна галузь в Україні є важливою складовою сфери послуг, яка забезпечує робочі місця, сплачує податки та сприяє культурному розвитку. Проте в умовах повномасштабної війни вона зазнала суттєвих втрат через економічну нестабільність, порушення логістичних ланцюгів, зниження споживчої активності та руйнування інфраструктури.

За даними Асоціації рестораторів України (2023), близько 30% ресторанів припинили діяльність або змінили формат роботи. Значна частина бізнесів була вимушена шукати нові механізми адаптації, що обумовлює актуальність дослідження економічної нестабільності та шляхів її подолання.

Метою дослідження є аналіз основних чинників економічної нестабільності ресторанного бізнесу в умовах війни та визначення ефективних адаптивних стратегій з урахуванням сучасного досвіду й наукових підходів.

Ресторанний бізнес є особливо вразливим до зовнішніх шоків. В умовах війни ключовими дестабілізуючими факторами стали:

- зростання собівартості продукції [1], спричинене порушенням ланцюгів постачання, коливанням валютного курсу, збільшенням цін на енергоносії та сировину;
- зниження купівельної спроможності населення, що суттєво вплинуло на кількість відвідувачів та середній чек [2];
- міграція населення, мобілізація та ротація робочої сили, що зумовили кадровий голод у багатьох регіонах [3].